

NEBEVÎ UYGULAMALARIN GÜNÜMÜZDEKİ YANSIMALARI

Bismillâhirrahmânirrahîm,

el-Hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemin. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ Muhammedi-ni'l-Mustafa ve alâ âlihî ve sahbihi. Femen sebihul ihsane ilâ yevmi'd-dîn.

Emma ba'd:

Aziz ve sevgili kardeşlerim!

Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* Efendimiz'in hayatı, sıfatları, sözleri, emirleri, davranışları bizim için son derece önemlidir. Çünkü biz onlar sayesinde neyin doğru olduğunu, neyi nasıl yapmamız gerektiğini ölçeriz.

Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* Efendimiz'e her hususta uymak bizim ana amacımızdır. Onun için âlimlerimiz sünnet-i seniyyesini çok iyi toplamışlar, çok mükemmel çalışmalar yapmışlardır.

Ve bu asırda her şeyin, bütün değerlerin münakaşa edildiği, akılların, kafaların karıştırıldığı, insanların şaşırıldığı, doğrunun yanlış gösterildiği, yanlışın doğru diye benimsetilmeye çalışıldığı, yutturulmaya çalışıldığı bu asırda yanılmaktan koruyacak en önemli husus Peygamber Efendimiz'in sünnetine aşına ol-

mak, sünnetini bilmek, sünnetine göre hareket etmektir.

Çünkü bizim cevabını aradığımız sorularımızın hepsinin cevabı Peygamber Efendimiz'in *sallallahu aleyhi vesellem* sünnet-i seniyyesinde ve hâdis-i şeriflerinde vardır. Sebep ve şemaliyle mevcuttur. Onun için büyüklerimiz, biz tam Peygamber Efendimiz'in yolunda yürüyen kâmil müslümanlar olalım diye bizim dergâhımızda en önemli kitap olarak hadis kitabı okutulmasını, Kur'ân-ı Kerîm'in çok güzel okunulmasını, öğrenilmesini tavsiye etmişlerdir. Bu gelenek bizim dergâhımızın köklü, asırlardır devam eden geleneğidir.

Şimdi yine bu yolda Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* Efendimiz'in adetlerini, davranışlarını, sözlerini, tavsiyelerini ihtiva eden rivayetleri toplayıp kitabın arkasına eklemiş olan Gümüşhanevi Ahmed Ziyaüddin Efendimiz *kaddesallahu sirruhu* hazretlerinin bu kıymetli çalışmasını okumaya devam ediyoruz.

Abdullah ibni Abbas *radiyallahu anhümâ*:

مِسْحٌ طَبَّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ . عَلَى يَسْجُدٍ كَانَ

Kâne yescüdü alâ meshın.

Çok okuyamıyorum, gözüm iyi şey yapamıyor.

“Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* Efendimiz hasırdan dokunmuş olan örtü üzerine secde ederdi.” Yani hasıra secde ederdi.

a. Nereye Secde Etmeliyiz

Tabi acaba secde nereye yapılmalı?

Toprağa mı yapılmalı?

Halı üstüne secde yapılırsa olur mu, olmaz mı?

Mesela İranlılar, şia mezhebi; “Toprak veya topraktan çıkarılmış bir ürüne secde edilebilir.” diye düşündüklerinden halı üzerine secde etmezler. Çünkü halı yündendir, yünde hayvanın üzerinden kırılmıştır. Ya da heterojen mamuldür diye yanlarında ya taş gezdirirler. “Kerbela toprağından yapılmış taş.” diye... Ya da öyle bir şey bulamazlarsa bir kağıt parçası yırtarlar. Secde ettikleri yere onu koyarlar ki; “Kâğıt ağaçtan, ağaçta topraktan yapıldığı için secdemiz doğru olur.” gibi bir düşünceyle.

Hâlbuki böyle bir şeyi, bizim büyüklerimiz uygun görmemişlerdir. Halı üzerine de

secde edilebilir, tahta üzerine secde edilebilir.

Burada da Peygamber *sallallahu aleyhi veselem* Efendimiz'in hasır üzerine secde ettiğini İmam Taberânî rivayet ediyor. Demek ki hasırda bir beis yok, toprakta bir beis yok. Ama toprak insanın kendi alnına yapışabilir. Ülkelerin iklimlerine göre de şartlar değişebilir.

Sonra göreceğiz mesela, Peygamber Efendimiz kuzu postu üzerinde namaz kılmayı severdi. İranlıların uygulamasının doğru olmadığını gösteriyor. Kuzu postu üstünde, yün olan, yapağı olan bir malzeme... Demek ki olabilir.

Peygamber Efendimiz dünyada hayatı, davranışları en iyi, en ince teferruatına kadar tespit edilmiş bir insandır. Onun kadar hayatının bütün teferruatı incelenmiş, tespit edilmiş ikinci bir şahıs yoktur. En meşhur insanların bile hayatlarının en aşağı yarısı meçhuldür. Özel hayatında ne yaptığını çok kimse bilmez, bazen de onu anlarsa o adamın ne kadar berbat bir adam olduğu anlaşılır. Peygamber Efendimiz öyle değil.

Peygamber Efendimiz'in uykusu, uyanıklığı, ev hali, çarşıdaki, pazardaki davranışları, suyu nasıl içtiği, yemeği nasıl yediği, nasıl yattığı, ne yanına yattığı, geceleyin ne yaptığı, gündüz ne yaptığı, en ince teferruatına kadar tespit edilmiştir. Bu secdeyle ilgili geçen haftalar okunmuş, yukarda yer almış olan bir rivayeti de okumak istiyorum.

يُصَلِّي مَدْبُوعَةً فَرَوَةً لَهُ يُكُونُ أَنْ يَسْتَحِبُّ كَانَ
عَلَيْهَا. ابْنُ سَعْدٍ عَنِ الْمُغِيرَةِ.

Kâne yestahibbu en yekûne lehû fervetün medbûgatün yusallî aleyhâ.

“Efendimiz terbiye edilmiş, hazırlanmış post üzerinde namaz kılmayı beğenirdi, hoş görürdü, severdi.” Demek ki bizim âlimlerimizin bize öğrettiği sünnet-i seniyye, Efendimiz'in davranışına uygun. Öyle halı üzerine kâğıt koymaya, taş koymaya gerek yok. Öyle bir külfete lüzum yok.

Ebû Hureyre *radiyallahu anh'* tan Ebû Davut ve Hâkim rivayet etmiş.

كَانَ يُسَمِّي الْأُنْثَى مِنَ الْخَيْلِ فَرَسًا. دَكَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.

Kâne yüsemmî'l-ünsâ mine'l-hayli feresen.

“Peygamber Efendimiz binek hayvanlarından, kısarak dişi atı heres diye adlandırırđı. Heres adı verirdi.”

Biliyorsunuz Arapça'da “*haris*” süvari demektir. Herese üstüne binen manasına geliyor. Bu kelimenin ilgili olduğu köken *heres* kelimesini de Peygamber Efendimiz'in kısarak kelimesi için kullandığını öğrenmiş oluyoruz. Efendimiz Kısrağa heres diyormuş.

Ayşe-i Sıddıka validemizden rivayet edildiğine göre;

الأَطْيَبَانِ ك عَنْ عَائِشَةَ. التَّمْرَوَاللَّبَنَ يُسْمَى كَان

Kâne yüsemmî't-temra ve'l-lebene'l-atyabâni.

“Efendimiz hurma ile süte iki en güzel gıda ismini verirmiş.”

Atyeb en güzel demek, *tayyip* iyi demek, güzel demek, hoş demek. *Atyeb* onun ism-i tafdîli, en güzel demek. *Atyeban* sondaki *an* takısı iki tane olduğunu gösteriyor, tesniye takısı derler buna, tesniye vesikası.

Bu hurmayla sütü, ikisini birden en güzel gıda, en hoş gıda diye isimlendirir ve severdi.

Demek ki seviyordu, en hoş buluyordu, en faydalı buluyordu, en lezzetli buluyordu, onun için öyle isimlendiriyordu, gerçektende öyledir. Hurma son derece besleyici, kuvvetli bir meyvedir. Çok kuvvetli bir meyvedir ve Arabistan'da, Medine-i Münevvere'de en çok istiksal edilen yani üretilen meyve odur. Başka meyveler kolay kolay yetişmez. Ama o bölgenin yetiştirdiği asıl, bölgesel, yöresel mahsulü hurmadır.

Aynı burada Avusturalya'ya mahsus meyveler vardır. Türkiye'de olmayan sırf bu ülkede yetişen meyveler vardır. Türkiye'de, dünyanın başka yerlerinde görülmeyen bazı ağaçlar vardır. Sırf buraya mahsus mahlûklar vardır, kanguru gibi mesela. Oranında da en çok iklime uyum sağlayıp yetişen ve insanların işine yarayan meyvesi hurmadır. İşte o mübarekler, çok çeşitli gıdalar yetişmediğinden ülkede bu hurmayla idare ederler. Aylarca günlerce hurmayla su içerlerdi, öyle geçirirlerdi. Bir hurmayla, bir gün idare ederlerdi. Bazen kıtlık zamanlarında bir hurmayı biraz birisi emip, ondan sonra biraz birisi emip, öylece açlıklarını teskin etmeye çalıştıkları olurdu.

Bir keresinde sanıyorum Peygamber *sal-lallahu aleyhi vesellem* Efendimiz 300 kişi kadar bir müfreze hazırladı. Onlara sadece bir torba hurma verdi. "Buyurun, vazifelisiniz. Falanca yolu tutun, düşmanı oradan geçirmeyin ve düşmanla çarpışın." diye 300 kişiyi gönderdi.

Sadece bir miktar kuru hurma ile çok değil. Onun için o müfrezenin komutanı olan mübarek sahabe *rıdvânullahi aleyhim ecmaîn*, herkese günde 1 tane hurma veriyor, bir hurmayla idare ediyorlar. imam Nebevinin Riyazü's-Salihin'inde geniş olarak onların macerası anlatılmıştır.

Günde bir hurmayla idare ediyorlar, başka bir şey yok, ne ekmek, ne buğday, ne un, ne çörek, ne peksimet, ne börek, ne başka bir şey... Sadece bir tek hurma. Hurmalarda herhalde buranın bazı hurmaları var, etli, şişman, başparmak boyunda, herhalde öylede değildir. Tahmin ediyorum ki hurmalarda onun yarısı kadar. Eti daha az. İşte *Acve* hurmasını biliyoruz. Etinin kalınlığı da yarısından da az. Efendimiz *Acve* hurmasını Çok severdi. Bir hurmayla idare ederlerdi mübarekler.

Tabi bu geleneksel yiyeceklerin yanında, birde süt olursa o da geleneksel. Çünkü deve beslerlerdi. Devenin sütünden istifa ederlerdi. Süt de en kıymetli gıdadır. Dünya üzerinde en kıymetli gıdalardan biride sttr.

Çünkü bir yavrunun büyümesi için gerekli bütün malzeme, madde sütün içinde mevcuttur. Yağ, protein, karbonhidrat, vitaminler mevcuttur. Bebek olur olmaz tek gıdayla beslendiği halde büyür, gelişir, sevimli, tombul bir yavru olur. Süt kfidir.

Çok kıymetli bir gıdadır. Sütü emdiği zaman mide de peynirleşir. Zaten peyniri yapan kişiler de kuzu midesinde alınmış malzemeyi maya olarak kullanıyorlar. Ya da domuz yavrusundan alınan malzemeyi peynir mayası olarak kullanıyorlar. Bunun içine katıyorlar peynir oluyor. Bu hurma ile süt çok güzel gider, çok tatlı olur, bal ile kaymak gibi olur. Hurma bal gibi olur süt de kaymak gibi olur.

Onun için Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* Efendimiz bu iki gıdaya *atyeban* demiş. İki tayyip, iki hoş, iki en hoş, sadece hoş demiyor, iki en hoş gıda.

Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* Efendimiz eve gelirdi. Kendisi; “Yiyecek var mı?” derdi.

“Ya Rasulallah! Evde bugün yiyecek hiçbir şey mevcut değil.” deyince validelerimiz...

Öyle bir şey yok, mutfak yok. Bizde mutfak vardır, çamaşırhane vardır, yatak odası vardır, çalışma odası vardır, oturma odası vardır, yatak odası vardır, misafir odası vardır.

Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* Efendimiz'in hanımlarının odaları bir arşın eninde, üç arşın boyundaydı. Bu rakam bir somya kadar demektir. Bir somya kadar olduğunu, odaların tek kişilik somya kadar olduğunu gösteriyor. Mübarek annelerimizin odaları bir somya boyundaydı.

Yani bizim en küçük evlerden bir tanesine kaç tane somya sığar? Oradan ölçün.

Gelip sorardı. Oda var, odada belki bir örtü vardı. Peygamber Efendimiz'in içi hurma yünleriyle doldurulmuş meşinden, deri bir yatağı vardı. Çünkü deri bulunuyordu da dokuma kumaş bulunmuyordu. Pamuk yok, başka bir şey yok. Ancak Yemen'den gelirse o da çok

pahalıydı. Deriyi tüylerini yolup, terbiye edip birbirlerine bitiştirebilirlerse oluyordu.

Deriden, içi de hurmanın lifleriyle dolu bir yatağı vardı. Hurmanın böyle saç gibi, kahverengi ipleri vardır. Onlarla dolu bir şeyi vardı.

b. Rahatlık İbadete Engel Olabilir

Bir keresinde zengin bir hanımefendi Peygamber Efendimiz'e bir güzel yatak hazırladı, gönderdi. Yatsın, bende sevap kazanayım diye Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* Efendimiz'e bir yatak gönderdi.

Peygamber Efendimiz o gece o yatakta yattı. Çok rahat, tatlı tatlı uyudu. Ama o tatlı uykudan teheccüd namazına kalkamadı. Çok tatlı olduğu için uyku, teheccüd namazına kalkamadı. Ertesi gün bu yatağı alıp sahibine iade etti. Rahatı kendisi istemiyor, bulamadığından değil, parası olmadığından değil.

Çünkü bazen sofrayı örtüsüne yayıp da üstüne yığılacak kadar gelirdi para, avuç avuç dağıtırdı. Sabaha geleni akşama bırakmazdı, akşama geleni sabaha bırakmazdı, herkese dağıtırdı, biterdi. İsteseydi; “Bu lazım olur.” diye ayırabilirdi, ayırmazdı.

Onun için büyüklerimizin bize nakledilmiş olan sözleri vardır.

Yevmi cedit, rızkı cedit. “Yeni bir gün, yeni bir rızk.” Yani biriktirmeye lüzum yok demektir. “Yeni bir gün, güneş doğarken Cenabı Hakk’ın rızkı da o gün gelir.” diye düşünürlerdi.

Eski hanımlardan bir tanesi, salih bir kimseye hüsnü zan edip; “Bu iyi müslüman, mütedeyyin iyi bir insan...” diye onunla evlenmiş, hanım. İyi derviş, iyi sofu, iyi muttaki insan diye evlenmiş. Eve gelince birde bakmış ki birazcık dolapta yiyecekler var.

Demiş; “Sen benim umduğum gibi çıkmadın, dolapta yiyecek biriktiriyorsun. Dışardan görüldüğün gibi değilsin.”

Sonra ne oldu bilmiyorum, evliliği devam ettirmedi sanırım. Böyleymiş yani bizler çok farklı insanlarız.

Bunların bilinmesinde bizim için ne fayda vardır?

Biz içinde yaşadığımız şartların ne kadar mükemmel olduğunu bilip Allah’a çok şükretmeliyiz.

Biz o mübareklerin zamanındaki ki hükümdarlar gibi yaşıyoruz her birimiz. İşçiyiz,

işçi emeklisiyiz, bilmem malulen emekliyiz, bilmem işte kiradayız. Ne olursa olsun, o devirdeki nerede hükümdar varsa; Gassani hükümdarı vardır Suriye’de, Ürdün’de, Irak tarafında, Bahreyn’de, Acez’de, Yemen’de.

O hükümdarların rahatı bizden fazla değildir. Biz onlardan daha rahatız. Onların beğendikleri binekleri, bizim en eski model arabamızın yanında solda sıfır kalır.

Çünkü deveye binerken doğru düzgün tutunmazsan tepe taklak düşersin. Yürürken çalkalana çalkalana miden, bağırsakların, karaciğerin mahvolur. Çünkü deve lap lap yürür, üstündeki de zangır zangır sallanır. Ama onlara göre iyi bir binektir. Çünkü o da olmayıp kumların üstünde bata çıka yürümekte vardır.

Yattıkları yerlerin sıcaklığı, serinliği bakımından, gölgelikler bakımından, giydiğimiz elbiselerin yüzde yüz pamuk olması bakımından, vesaire bakımından bilin ki biz asrısaa-detteki, civardaki hükümdarlar kadar rahat içindeyizdir.

Bundan ne çıkar?

Şükür çıkar. “Yâ Rabbi! Çok şükür. Ben yüzü kara kul, bir sürü hatası olan bir kimse

olmama rağmen, sen bana ne nimetler veriyorsun.

O *Habibullah*, senin en sevgili kulun olan o Peygamberim de nasıl zor şartlar altında yaşamış?” diye ağlamamız lazım bizim. Halimize şükretmemiz lazım.

Hanımların beylerini sıkıştırmaması lazım; “Yüzük isterim, bilezik isterim, küpe isterim, bilmem bir daha isterim, bu ev küçük geliyor, bu araba eski, bu böyle, şu şöyle...” Hiç böyle bir şey demeye aslında yanaşmamamız lazım, korkmamız lazım bir de.

Yani: “Allah bu kadar nimet veriyor, verdiği nimetleri beğenmiyoruz.” diye korkmamız lazım. İşin doğrusu budur.

O kadar eski ile de mukayese etmeye de lüzum yok. Çünkü Türkiye’deki bizim gariban hemşerilerimizi düşünelim; köyümüzü, kentimiz, kasabamızı...

Bursa’nın köylerinden biriyle dün telefonda gördüm. 110 santim kar varmış. “Biz burada, Sidney çok sıcaktı, serin yerler aradık.” dedim.

“Vaay! Öyle mi?” dedi. Baya bir imrendi. Çünkü 110 santim kar varmış. Daha söyleseydim önümde karpuz vardı. Ben ona üzümler

salkım salkım falan dese ydim zavallı artık onları duyunca nasıl yutkunurdu bilmem. Ya Rabbi! Çok şükür.

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي
لَشَدِيدٌ

*Lein şekertum le-ezîdennekum ve lein kefartum inne azâbî le-şedîdün.*¹

“Şükrü bilirse insan, durumu bilirse, Cenabı Hakk’ın ikramını, büyüklüğünü bilirse Allah sever, şükreden kulun nimetini arttırır.”

Şükrü bilmeyen, nankörlük eden, kıymetini bilmeyen içinde bulunduğu nimetin güzelliğini anlayamayandan da nimetleri alır. Allah bizi nimetlerin kadrini bilenlerden eylesin, cahillerden eylemesin.

الرَّيْحُ دَعْنُ عَايِشَةَ مِنْهُ يُوجَدُ أَنْ يَشْتَدُّ عَلَيْهِ كَانُ

Kâne yeşteddü aleyhi en yücede minhü’r-rîhu.

Ayşe-i Sıddıka validemizden, diğer bir rivayet. “Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* Efendimiz’in, kendisinden hoşlanılmayan bir

¹ 14/İbrahim, 7.

kokulu duyulmasından çok üzüldü.” Böyle bir şeyi hiç istemezdi.

Yani diyelim ki bir insanın teri kokar, koltukaltı kokar, çok terlemiştir, o gün banyo yapmamıştır, muazzam kokar. Bazen tekeden beter kokar. Ayağı kokar.

Bizim Türkiye de adettir, yün çorap giyer köylüler. Ondan sonrada o çorabı uzun zaman yıkamazlar. Kaç gün giyerler, ayağını şöyle bir çıkarttığı zaman, otobüste çıkartırsa otobüstekilerin hepsi arkaya döner.

“Bu koku nereden geliyor?” diye şöyle bakarlar. Ayakkabısı sıkıştırdı diye çıkartıyor ama ondan gelen koku korkunç.

Bir insan size bir şey sormaya gelir. “Aman Ya Rabbi! Koltuğunun altından bir koku geliyor, mahvoldun. Peygamber Efendimiz işte böyle kokuların olmasını hiç istemezdi. Onun için son derece temizliğe dikkat ederdi. Ve temizliğin her çeşidini, dünyanın en zor şartları altında, dünyanın en mahrumiyetli bölgesinde yaşayan ilk müslümanlara öğretmiştir.

Hatta dişlerini tertemiz, pırıl pırıl temizlenmesi dâhildir.

Bu temizlemeyi neyle yapıyorlardı?

Ağaç dalıyla. Misvak denilen ağaç dalıyla yapıyorlardı. Dalı kesiyorlardı, dişlerini onunla fırçalıyorlardı. Misvak; son derece sıhhi bakımdan önemli bir madde ihtiva ediyor. Yani bu dişleri fırçalamakta kullandıkları çöl bitkisidir. Tabi ki bu misvağın otuz, kırk çeşidi varmış.

Hatta bizim bildiğimiz ağaçlardan bile sizde yapabilirsiniz. Elinize bir dal alıp biraz kesin ucunu, hart hart, dişinizle tazyik yapa yapa gevşetirseniz, o da bir fırça olur. Ama misvak denilen ağacın içindeki madde, bir kere antiseptik denilen yani mikrop öldürücü bir madde, ağızdaki mikropları öldürüyor.

İkincisi, asit söndürücü özelliği olan, yani baz özelliği olan bir madde. Diğer tür yemek artıklarının diş arasında kalmasından mikrop- lar, bakteriler, onları bozduğu zaman ağızda da koku oluyor ve asit meydana geliyor. Asit meydana gelince de dişlerin malzemesini asit kemiriyor. Sonra dişler, onlar çürüyor asit olduğundan.

Bu misvak, asidi söndüren bir maddeye sahip olduğundan dişlerinizi fırçaladığınız zaman asiti yok etmiş oluyor.

Rahmetli bir diş doktoru vardı. Ankara’da bizim tanıdığımız, kendisine gittiğimiz Fikret Bey diye. O biraz inceleme yapmış, bazı icatları da vardır. Yani misvağı dişin en arkasına kadar götürmek için âlet yapmış, böyle oraları da temizleyecek diye göstermişti bana rahmetli.

“Hocam! Ülkemizdeki insanların yüzde doksanının dişlerinin kökünde, dişin kökünde iltihap vardır. Buna biz tıpta *piyore* hastalığı deriz. Dişin kökü siniri iltihaplanır, iltihaplanınca kökü sallanır, çıkar. Yani dişin önemli bir hastalığı, yaygın bir hastalığı, yüzde doksandır. Bu hastalık misvak kullananlarda görülüyor.” dedi. Çünkü mikrop öldürücü özelliğı olduğundan o mikropları öldürdüğünden diş hep sağlam kalıyor.

Benimle diş tedavisine gelmiş ihvanımızdan birisi vardı. “Evet, bende misvak kullandım, dişim çok sağlıklı oldu. Dişim hep kanıyordu.” dedi. Yani abdest alırken bile saatlerce kanı durmuyormuş. Şöyle biraz elma yiyecek olsa bile kanıyormuş. Şöyle biraz dudağını, dişini sıkırsa kanıyormuş. Diş etleri hep yaraymış, misvak kullanmış bunların hepsi geçmiş.

Doktor dedi ki; “Otur bakayım Şu koltuğa, dişi koltuğuna.” Oturdu. “Yaslan bakayım arkaya.” Yaslandı. “Aç bakayım ağzını.” Açtı. Hayretler içinde kaldı. “Aman! Gerçekten çok güzel. Gelin.” dedi bize de gösterdi. Bizde baktık. Benim dünyada gördüğüm en güzel dişler ve diŐetleri, en sağlıklı diŐetleri. İnci gibi dişler, gayet güzel, açık pembe son derece sıhhatli diŐetleri.

Sebep?

Misvak kullanımı. Hem de yara içindeyken, diş etleri hasta iken, hastalığı da geçiriyor. O güzel hâle getiriyor.

Peygamber Efendimiz derdi ki; “Benim yanıma, ağzınız kokuyorken gelmeyin.” Çünkü ağzı yıkamazsanız yağlar, yemek artıkları arada kalır, onlarda kokar. AĞzı kokar konuşurken. “Bana öyle gelmeyin, dişlerinizi misvaklayın.” derdi. Misvak kullanmak o kadar önemli ki bir misvak tarihi olayıyla bunu anlattayım. İlginç bir olay...

İslâm orduları etrafı fethetme, İslâm’ı yaymak için gittikleri zaman Mısır’da duraksamışlar. Muhasara uzun sürmüş, Hz. Ömer de üzölmüş; “Niye bu kadar uzadı, bu Mısır’ın fethi.” diye.

Komutana; “Sizin bir hatanız var herhalde, bir kusurunuz var. Allah fetih nasip etmiyor. Söyle bakalım günlük hayatınızı nasıl geçirdiğinizi bana bir yazın, ben kusurunuzu bir anlayayım. Yazın bakayım, bana bildirin.” demiş. Bunlarda anlatmışlar, göndermişler mektupla.

Tamam, bir kusur yok. Hz. Ömer’in göreceği bir kusur yok. Her şey güzel, sabah namazına vaktinde kalkıyorlar. İşrak namazını kılıyorlar, tüm riayet ediyorlar. Cemaatle namaz kılıyorlar, her şey sünnete uygun. Mektubun altında: “Yalnız; Ya Emire’l-Mü’minin! Bugünlerde misvağımız bittiğinden, dişlerimizi fırçalayamıyoruz.” demişler.

Hz. Ömer Efendimiz, hemen Medine-i Münevvere’den deve yükleriyle misvak göndermiş. Mısır’daki ordusuna cephaneye değil, silah değil, mızrak değil, ok değil, misvak göndermiş. O misvakların gelmesinden bir iki gün sonra, karşı taraf; “Teslim olacağız, şartları bildirin.” Diye kendileri müracaat etmiş. Fütihat nasip olmuş.

Sahabeyi kirâm, Efendimiz'in sünnetine bu kadar önem verirdi. Biz;

“Ne ilgisi var? diyebiliriz. Ama, Hz. Ömer’den daha mı iyi bileceğiz?

Onlar evliyaullah. Evliyaullahın da en yüksek rütbelileri. Hem de cennetle müjdenilmiş, Aşere-i Mübeşşere’den.

Peygamber Efendimiz’in türbesinde kalıcı olmak kaç kula nasip oldu? Birisi Ebu Bekir Sıddık’tı, diğeri Ömer-ül Faruk, o kadar.

Efendimiz kendisinden bir çirkin koku sadır olmasını sevmezdi. Onun için temizliğin her çeşidine riayet ederdi. Dişler tertemiz, koltukaltı tertemiz, kasıklar tertemiz, tırnak, parmak uçları tertemiz, sünnet mahalli tertemiz, her şey tertemiz.

Adamlar mahrumiyet içinde yaşıyorlar, kıvranıyorlardı. Ama her şey tertemizdi. Her şey tertemizdi. Bu çok önemlidir. Çünkü:

الطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ. حَمَّ مَتَّ عَنْ أَبِي مَالِكٍ
الْأَشْعَرِيِّ.

Et-tuhûru şatru’l-îmâni.

“Temiz olmak imanın yarısıdır.”

Her yönden temiz olacak müslüman. Bedeni, elbisesi, vücudu, ağzı, mânevî bakımdan kalbi, aklı, fikri, niyeti her şeyi temiz olacak.

Hem maddî bakımdan, hem de mânevî bakımdan müslümanın tertemiz olması lazım. Pis kokmakta olan çorapla namaz kılacağına onu dışarıda bırak çıplak ayaklarını güzelce şadırvanda yıka tertemiz, öyle gel namazını kıl da ben arkada namaz kılarken, ayak kokundan ölecek duruma gelmeyeyim.

الْغَرِثِ. ابْنُ سَعْدٍ عَنْ مَنْ بِالْحَجَرِ صَلْبَهُ يُشَدُّ كَانَ
أَبِي هُرَيْرَةَ.

Kâne yeşüddü sulbehû bi'l-haceri mine'l-garasi.

“Efendimiz yemek olmadığından, karnına, beline -böğrüne diyelim- taş bağlardı.” Yassı sıcak taş bağlardı. Biraz açlığın ıstırabını geçirsin, acıyı duyurmasın diye.

Bu nedendir?

Eline geçeni fukaraya dağıttığıındandı. Evde depo etmediğinden, biriktirmediğinden ve bazen de çevrede yiyecek, içecek bir şey bulunmadığıındandı. Aylarca evinde duman tütmezdi. Yani ocak yanmazdı, aş pişmezdi.

Ne yaparlardı?

Günlerce hurmayla, suyla idare ederlerdi. Hurma yerlerdi, su içerlerdi. Süt bulurlarsa süt de içerlerdi, oh bugün daha iyi.

الصَّلَاةِ. حَمْدًا عَنْ أَنَسٍ. فِي يُشِيرُ كَانَ

Kâne yüşîru fi's-salâti.

Enes *radiyallahu anh'ten* rivayet edilmiş ki; Ahmed ibni Hanbel rivayet etmiş “Namazda işaret ederdi.” Yani namaz kılarken bazen parmağıyla, bazen başıyla işaret ederdi.

c. Namazda Küçük İşaretler Yapmak

Ne için?

“Öyle yapma, böyle yap.” mânasına gelen, böyle küçük işaretler namazı bozmadığından çok olsa işaret, namaz bozulur. Ameli kesir olur. Yani çok işler bozmuş olur, o zaman namaz bozulur. Ama küçükten bozulmadığından olsa gerek, namazda bazen işaret ederdi. Diyelim ki; önünden birisi geçmek istiyor. Aynı bu, “geçme” demek, “namaz kılıyorum, geçme” demek veyahut daha başka şey olabilir. “Yap veya yapma” mânasına, “arkada dur namaza” demek olur. Böyle sade, kısa işaretler yaptığı olurdu. Demek ki olabirmiş, öyle çünkü.

أَوَّلِهِ، فِي اللَّهِ يُسَمِّي أَنْفَاسٍ، ثَلَاثَةَ يَشْرَبُ كَانَ
آخِرِهِ. ابْنُ السُّنِّيِّ عَنْ نَوْفَلِ بْنِ فِي اللَّهِ وَيَحْمَدُ
مُعَاوِيَةَ.

Kâne yeşrebü selâsete enfâsin yüsemi'llâhe fî evvelihi ve yahmedu'llâhe fî âhirihi.

Nevfel ibni Muaviye *raddiyallahu anh'ten* rivayet edilmiş ki; “Üç nefeste, üç bölük halinde su içerdi.”

Birincide, *yüsemi'llah* demek, besmele çekerdi, Allah'ın adını anardı. “Bismillâhirrahmânirrahîm.” Ondan sonrada, sonunda “elhamdülillah” derdi. Onu şimdi bilmece şeklinde, şaka şeklinde çocuklara soruyoruz:

“Bir bardak suyun üstünde ne var, altında ne var?”

Tabi çocuklar şaşırıyorlar; “Su var.” diyorlar. “Değil.” diyoruz. “Ne var?” diye bu sefer onlar soruyor. “Üstünde besmele var, altında hamd var, elhamdülillah deriz. Yani önce besmele çekecek, sonra elhamdülillah diyecek.” diye cevap veriyoruz. Çocuklar da gülüyor, iyi öğrenmiş oluyorlar. yani “Bismillâhirrahmânirrahîm” deyip içmesini, so-

nunda elhamdülillah demesini öğrenmiş oluyorlar.

Ve bu sohbetimizin, sayfanın sonundaki son rivayetini okuyoruz.

الثَّوْبِ. طَسَ عَنْ مَعْقِلٍ تَحْتِ مِنْ النِّسَاءِ يُصَافِحُ كَانَ

بُنِ يَسَارٍ.

Kâne yusâfihu'n-nisâe min tahti's-sevbi.

“Peygamber Efendimiz hanımlarla el tutmazdı.” Yani el tutmak, böyle tokalaşmak yok, İslâm’da tokalaşmak da böyle değil zaten. Şöyle yani el yukarıya doğru, bu İslamî tokalaşma. Bu batılı tokalaşma, bu yok İslâm’da.

Erkeklerle bu musafaha olur. Böyle elinden tutup: “*Esselamu aleyküm. Keyfe haluke?*” diyerek musafaha var. Ama kadınlarla musafaha yok.

Peygamber Efendimiz kadınlarla musafaha etmezdi. Beyat denilen, yani söz almak, antlaşma yapmak vardır.

“Ya Rasulallah! Biz sana, senin emrinde olmaya beyat ediyoruz. Ya Rasulallah! Buyruğunu tutacağız, sana tabiiyiz, sana inandık sana bağlandık emrine giriyoruz.” diyerek o

zaman sözle, böyle el hareketini beraberce yaparlardı. Beyat, musafaha etmek böyle, yani elini tutmak.

Söz mü? Söz mânasına geliyor bu. Musafaha ederlerdi.

Kadınlar?

Kadınlarla da beyat ederdi. Kadınlarda gelirlerdi; “Ya Rasulallah! Biz sana beyat edeceğiz, yani sana tabi olmak istiyoruz. Bunun merasimi neyse onu yapmaya geldik.” derlerdi. Kur’ân-ı Kerîm’de de var bu.

إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعَنَّكَ عَلَىٰ أَنْ لَا يُشْرِكْنَ
بِاللَّهِ شَيْئًا

*İzâ câke’l-mü’minâtü yübâyi’neke alâ en lâ yüşrikne billâhi şey’en.*²

“Mü’min kadınlar sana geldiği zaman, yübâyi’neke, seninle beyatlaşmak için” sen onların bağlılığını kabul et, merasimi tamamla ama şu günahları, şu günahları, şu günahları, şu günahları yapmayacaksınız diye şartları sırala.” diye âyet-i kerîmede de var.

Hanımlarla da beyat var. Ama peygamber Efendimiz hanımlarla beyatı el değmesin diye

² 60/Mümtehine, 12.

şeyle yapardı, bazen elbisenin altından, eli şey yapmasın diye. Bu tabii önemli çok gerekli şeylerdir. Hiç yapmazdı, el tutma, musafaha olayı olmadı.

“Umre yapacağız.” diye Mekke’ye gidildiği zamanda, Kureyşliler mâni oldular. Peygamber Efendimiz de Kureyş’in en soylu, en beğenilen, en itimat edilen, en sevilen, sayılan, en itibarlı kimsesi olarak Hz. Osman’ı onlara elçi gönderdi.

Hz. Osman’ı geri göndermediler, bir de rivayetler çıktı.

“Bunlar Hz. Osman”ı öldürdü mü yoksa?” diye. “Öldürdüyseler o zaman bunlarla savaşırız.” diye hepsi Peygamber Efendimiz’e geldiler, Hudeybiye’de. Ağacın altında: “Ya Rasullallah! Ne emredersen onu yapacağız, savaş derssen savaşacağız, sana tabiiyiz.” diye herkes musafaha etti. O zaman hanımlardan da seferde olanlar öyle musafaha etmiş. O çok mühim bir şeydi, çok mühim bir karardı. Eğer Hz. Osman’a bir şey yapmış olsalardı, harp olacaktı. Ama bir şey yapmadıkları anlaşıldı.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Biz bu hadîs-i şerifleri neden okuyoruz?

Cenabı hakkın rızası neyse onu öğrenelim, onu yapalım diye. Peygamber Efendimiz hanımlarla musafaha etmiyordu.

Biz niye ediyoruz?

Bizimde etmememiz lazım. Hatta erkeklerin bile birbiriyle musafahası İslamî olması lazım, şöyle olması lazım. Çünkü bu batı usulüdür. Niye ben batınınkini takip edeyim?

Niye ben başkasını taklit edeyim?

Benim kendime özgü son derece şerefli örfüm adetim var.

Niye ben başkasının örfünü, adetini taklit edeyim? Niye uyayım?

Bugün bizi bu olimpiyat karşılaşmaları için hazırlık yapılan yere götürdüler. Onda da Çinli bir kalabalık var, bir sürü Çinli vardı. Otobüslerle gelmişler. Gelin, güvey gelmiş. İşte kalabalık orada, ağaçların altında oturmuşlar. Şöyle ibretle baktım. Bunların hiçbirisinde Çinlilik kalmamış.

Ne olmuş?

Hepsi Avusturalyalılaşmış.

Ne Çin kıyafeti, ne Çin görünümü, ne Çin adeti?

Bazı milletler sessiz sedasız zenginliğine güvenerek, ilimde, fendeki ileriliğine güvene-

rek, onu kullanarak birde karşı taraf bu işin farkında değil diye başkalarını kendisine benzetiyor. Giyimde, kuşamda, örf de, adet de, davranış da, düğünde, dernek de, giyimde, kuşamda öyle. Türkiye’de gelin ne renk giyer?Evlenenler söylesin, evlenmeyenlerden bekârlardan da söylesinler bakalım.

d. Gelin ve Damatlığın Değişimi

Gelinin kıyafeti ne renktir? Beyaz, değil mi?

Güvey nasıl giyer? Siyah, lacivert, kravat.

Gelinin nesi vardır? Başında tül den bir şeyler falan, bilmem gelinliğinin nesi vardır?

Arkadan eteği vardır, kuyruğu vardır, arkadan biri tutar. Veyahut yeni moda cesur gelinler dize kadar, mini gelinlikler, göğüsten yukarısı çıplak, dizden aşağısı çıplak. Öyle gelinlikler kullananlarda var. Bunların hepsi bizim âdetimiz değil ki!Peki, bizim örfümüzde, tarihimizde, mazimizde düğünler nasıl olurdu? Gelinler nasıl olurdu? Yaşlılardan bilenler söylesin. Bir kere gelinler allı pullu olurdu. “Allı pullu gelin” denir.

Nasıl allı pullu olurdu?

Başında bir şey olurdu, onun üstünde al renkli bir örtü olurdu, o örtünün üstünde pul-lar olurdu, gelinin yüzünü kimse görmezdi. Giyimi kapalı olurdu, uzun olurdu.

Bizim kıyafetimiz nedir? Etek midir?

Hayır. Bizim hanımların kıyafeti şalvardır. Ne kadar da güzel bir kıyafettir. Tarlada da çalışır, atada biner, eğilir de, kalkar da, yürür de, koşar da, her şeyi rahatlıkla yapar.

Nereden çıktı bu mini etekler? Daracık, tık tık tık yürüyemez adımını atamaz.

Nerden çıktı bu sivri topuklu ayakkabılar?

Nerden çıktı bu açıklık saçıklık?

Birileri bunları aşıyor, yayıyor her tara-fa. Ama:

“Bıraktığımız mı güzel, taklit ettiğimiz mi güzel?” diye düşünmeliyiz. İyileri bırakıp da, kıymetlileri bırakıp da pespaye kötülerini al-mamalıyız. Biz böyle giyiniriz. Biz böyle ye-mek yeriz, biz böyle arkadaşlık yaparız, biz böyle konuşuruz, biz böyle ibadet ederiz. Biz ayrı bir varlık isek, benliğimiz varsa, kişiliği-miz varsa, kimliğimiz varsa, haysiyetimiz var-sa o zaman ben kimseyi taklit etmem. Başkası beni taklit etsin. Kadın geliyor bana elini uza-tıyor. “Bizde kadınla el öpmek, el sıkışmak

adeti yoktur.” diyorum. “Ben Müslümanım.” diyorum. Benim böyle bir adetim yok! Öğrensin. Onlar bize İngilizce’yi konuşmayı öğretirken İngilizceyi mi öğretiyorlar? Hayır. Selamlaşmayı öğretiyor, örfünü öğretiyor, adetini öğretiyor. “Hello!”, “Good morning”, “good evening”, “hi”, “çüüz” diyeceksin, bilmem ne...Bunları öğretiyor. Telefonda da nasıl olacak? Öyle olacak, böyle olacak, onu öğretiyor. Yani seni kendisine benzetiyor. Hayır, ben öyle yapmam. Arkadaşı açıyor; hello, hello. Hello, merhaba demek onlarda. Ben açarım; “Buyurun.” derim, benim telefonumda böyle. Ve yahut isminizi söylersiniz, ben falanca. O da; “Oo sorry! I am sorry!” der kapatır. Yani sessiz sedasız selamını, sessiz sedasız örfünü, adetini, sessiz sedasız kötülüklerini aşıyor. Herkes de onu yapıyor. Hâlbuki kendisinininki daha güzel, onu bırakıyor. Bunu ikaz ediyorum, sizi uyarıyorum. Kişiliğinizi muhafaza edin, benliğinizi koruyun. Siz neyseniz herkes onu bilsin. “Ben buyum.” diye beğensin ve hayran kalsın. Müslüman olmuş Avusturalyalı kardeş diyor ki; “Ben çok din inceledim. Müslüman Türkler iyi güzel.” Dedesi Çanakkale, Gelibolu da bizimkilerle, bizimle çarpışmış.

“Dedem; ‘Çok kibar, çok efendi insanlardı. Ben, yaralandım. Beni esir aldılar, yaralarımı sardılar. Bana baktılar.’ dedi.” diyor. Dedesi hayran kalmış. “İşte o benim dedemdi.” dedi. O benim dedemdi deyince ben de şaka olsun diye; “O yaralarını saran da benim dedemdi.” dedim. Biz öyleyiz savaş alanında çarpışırız. Ama ondan sonra acırız, sırtımızda taşırız, hastaneye götürürüz. “Yazık canı var.” diye, Allah’tan sevap beklediğimiz için yaparız. Biz böyleyiz, başkası başka türlü yapabilir. Onun için İslâm’ın güzelliğini bilin, örfümüzün, âdetimizin güzelliğini bilin, kişiliğinizi koruyun, erimeyin, kaybolmayın. Taklide düşmeyin. Şaşırmayın. Benliğinizi kaybetmeyin. Allah hepinizden razı olsun.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

16 Şevvâl 1420 / 22.01.2000

Avustralya

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

